

2025-06-12
S2025/01186 (delvis)

Socialdepartementet

Myndigheten för vård- och
omsorgsanalys
Box 6070
102 31 Stockholm

Uppdrag till Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att genomföra en kartläggning av patienters kunskap och kompetensbehov gällande läkemedel med fokus på cancer

Regeringens beslut

Regeringen ger Myndigheten för vård och omsorgsanalys i uppdrag att genomföra kartläggningar rörande läkemedel, med fokus på behandling av cancer men för lärande även av andra sjukdomar. Myndigheten ska kartlägga

- patienters och närståendes kunskap om de läkemedel de använder samt var de hittar information om läkemedlet,
- patienternas behov av information och andra kompetenshöjande åtgärder som kan vara relevanta för att åstadkomma en bättre följsamhet till ordination av läkemedel.

Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska när uppdraget utförs inhämta kunskap och synpunkter från patientorganisationer, Socialstyrelsen och Läkemedelsverket. Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ska senast den 30 november 2026 lämna en skriftlig redovisning av uppdraget till Regeringskansliet (Socialdepartementet).

För uppdraget får Myndigheten för vård och omsorgsanalys under 2025 använda 1 200 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2025 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 16 Åtgärder för en bättre cancervård. Medlen betalas ut engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2025.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2026 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Cancer är den andra vanligaste dödsorsaken i Sverige, efter sjukdomar i cirkulationsorganen, och väntas snart vara den vanligaste bland kvinnor. För att motverka denna utveckling krävs effektiva och riktade insatser för att stärka cancervården i sin helhet, inklusive det hälsofrämjande och förebyggande arbetet. Ett viktigt led i detta arbete är att säkerställa att patienter får tillgång till bästa möjliga vård och behandling.

Regeringen beslutade i februari 2024 en uppdaterad version av den nationella läkemedelsstrategin (S2024/00190). I den nationella läkemedelsstrategin ingår fokusområdet Läkemedelsbehandling och läkemedelshantering, vilket även har specificerats genom ansatsen Arbeta för att patienten ges bästa möjliga förutsättningar till god följsamhet till sin ordination.

Läkemedelsverket har i uppdrag att samordna och följa upp arbetet inom ramen för regeringens nationella läkemedelsstrategi (S2024/00189). Inom ramen för detta uppdrag har Läkemedelsverket tillsammans med den expertgrupp som knutits till arbetet tagit fram en handlingsplan för arbetet. I handlingsplanen lämnas förslag om att uppdra åt lämplig myndighet att genomföra en kartläggning av nuläge och behov kopplat till patienters och närståendes kunskap och kompetens inom läkemedelsområdet.

Av handlingsplanen framgår bland annat följande:

”Det är välkänt att bristande följsamhet till läkemedelsbehandling leder till bland annat lidande för patienten i form av onödiga återinläggningar, vårdskador, andra patientsäkerhetsrisker, kostnader samt miljöpåverkan.

Patienter som har god kunskap om sina läkemedel har bättre följsamhet till sin behandling, löper mindre risk att använda läkemedel fel och har lägre läkemedelskostnader. Däremot har mindre kunniga patienter, särskilt de som inte kan namnge sina läkemedel eller förstå deras funktioner, ofta sämre behandlingsresultat och en högre vårdkonsumtion.”

Hälsolitteracitet, dvs. förmågan att förvärva, förstå och använda information i syfte att bibehålla, främja eller förbättra hälsa skiljer sig åt mellan patienter och olika grupper. Det är därför viktigt att få en bättre förståelse kring läkemedelsanvändningen för att kunna stärka hälsolitteraciteten och bidra till en god och jämlik hälsa.

Uppdraget är i linje med Tidöavtalet, som är en överenskommelse mellan Sverigedemokraterna, Moderaterna, Kristdemokraterna och Liberalerna, av vilket det framgår att cancervården inbegripet barncancervården ytterligare ska förbättras och utvecklas. Uppdraget ges parallellt med regeringens initiativ att uppdatera den nationella cancerstrategin.

Mot denna bakgrund bör Myndigheten för vård- och omsorgsanalys ges i uppdrag att genomföra en kartläggning av patienters och närståendes kunskap och kompetensbehov gällande läkemedel för behandling av cancer.

Regeringen beräknar att 3 000 000 kronor kommer att avsättas för uppdraget för 2026, under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Anna Gyllenstrand

Kopia till

Läkemedelsverket
Socialstyrelsen
riksdagens socialutskott

